

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. gruodžio 21 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 267 straipsnis – Sąvoka „teismas“ – Kriterijai – *Sąd Najwyższy Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych* (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija, Lenkija) – Nepriklausomo, nešališko ir pagal įstatymą įsteigto teismo statuso neturinčio teismo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Nepriimtinumai“

Byloje C-718/21

dėl *Sąd Najwyższy (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych)* (Aukščiausiasis Teismas (Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija), Lenkija) 2021 m. spalio 20 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. lapkričio 26 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

L. G.

prieš

Krajowa Rada Sądownictwa

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, kolegijų pirmininkai A. Prechal (pranešėja), K. Jürimäe, C. Lycourgos, Z. Csehi ir O. Spineanu-Matei, teisėjai M. Ilešič, S. Rodin, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, D. Gratsias, M. L. Arastey Sahún ir M. Gavalec,

generalinis advokatas A. Rantos,

posėdžio sekretorius C. Di Bella, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2022 m. lapkričio 8 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– L. G.,

– *Krajowa Rada Sądownictwa*, atstovaujamos A. Dalkowska, J. Kołodziej-Michałowicz, D. Pawełczyk-Woicka ir P. Styrna,

* Proceso kalba: lenkų.

- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir S. Żyrek,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pochet, M. Jacobs, L. van den Broeck ir M. van Regemorter,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos V. Pasternak Jørgensen ir M. Søndahl Wolff,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman ir P. P. Huurnink,
- Europos Komisijos, atstovaujamos K. Herrmann ir P. J. O. Van Nuffel,

susipažinęs su 2023 m. kovo 2 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant L. G. ginčą su *Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teismų taryba, Lenkija, toliau – NTT) dėl sprendimo nutraukti L. G. prašymo leisti jam toliau eiti teisėjo pareigas sulaukus įprasto pensinio amžiaus nagrinėjimą.

Teisinis pagrindas

Konstitucija

- 3 *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* (Lenkijos Respublikos Konstitucija, toliau – Konstitucija) 10 straipsnyje nurodyta:

„1. Lenkijos Respublikos santvarka grindžiama įstatymų leidžiamosios, vykdomosios ir teisminės valdžių atskyrimu ir pusiausvyra.

2. Įstatymų leidžiamąją valdžią įgyvendina *Sejm* [(Seimas, Lenkija)] ir *Senat* [(Senatas, Lenkija)]. Vykdomąją valdžią įgyvendina Respublikos Prezidentas ir Ministrų Taryba. Teisminę valdžią įgyvendina teismai ir tribunolai.“

- 4 Konstitucijos 45 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo būtų viešai ir teisingai, nepagrįstai neatidėliodamas išnagrinėtų jurisdikciją turintis nepriklausomas ir nešališkas teismas.“

- 5 Konstitucijos 60 straipsnyje numatyta:

„Lenkijos piliečiai, kurie naudojami visomis pilietinėmis teisėmis, turi teisę vienodomis sąlygomis užimti viešosios tarnybos pareigas.“

6 Konstitucijos 77 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Įstatymas niekam negali trukdyti teisme ginti savo pažeistas teises ir laisves.“

7 Konstitucijos 179 straipsnyje numatyta:

„Teisėjus [NTT] siūlymu neterminuotam laikotarpiui skiria Respublikos Prezidentas.“

8 Konstitucijos 186 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„[NTT] yra teismų ir teisėjų nepriklausomumo garantas.“

9 Konstitucijos 187 straipsnyje nustatyta:

„1. [NTT] sudaro:

1) [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija)] pirmasis pirmininkas, teisingumo ministras, *Naczelny Sąd Administracyjny* [(Vyriausiasis administracinis teismas, Lenkija)] pirmininkas ir Respublikos Prezidento paskirtas asmuo;

2) penkiolika narių, išrinktų iš *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo;

3) keturi nariai, išrinkti iš Seimo deputatų, ir du nariai, išrinkti iš Senatą sudarančių senatorių.

<...>

3. Išrinktų [NTT] narių kadencija yra ketveri metai.

4. [NTT] organizacinę struktūrą, veiklos sritis, darbo tvarką ir narių rinkimo tvarką nustato įstatymas.“

Aukščiausiojo Teismo įstatymas

10 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas) (*Dz. U.*, 2018, 5 pozicija) įsigaliojo 2018 m. balandžio 3 d. Šis įstatymas ne kartą buvo iš dalies pakeistas.

11 Aukščiausiojo Teismo įstatymu *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) įsteigtos dvi naujos kolegijos, būtent *Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych* (Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija) ir *Izba Dyscyplinarna* (Drausmės bylų kolegija).

12 Aukščiausiojo Teismo įstatymo 26 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„[Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos] jurisdikcijai priklauso specialieji skundai, rinkimų ginčai ir ginčai dėl nacionalinio ar konstitucinio referendumų teisėtumo, rinkimų ir referendumo teisėtumo nustatymas, kitos viešosios teisės bylos, įskaitant bylas dėl konkurencijos apsaugos, energetikos reguliavimo, telekomunikacijų ir geležinkelio transporto, taip pat skundai dėl *Przewodniczy Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji* [(Nacionalinės radijo ir televizijos tarybos pirmininkas, Lenkija)] sprendimų ar skundai dėl pernelyg ilgos proceso bendrosios kompetencijos ir kariniuose teismuose ir *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] trukmės.“

NTT įstatymas

- 13 2011 m. gegužės 12 d. *Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (Nacionalinės teismų tarybos įstatymas) (*Dz. U.*, 2011, 714 pozicija), iš dalies pakeisto 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teismų tarybos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai), įsigaliojusių 2018 m. sausio 17 d. (*Dz. U.*, 2018, 3 pozicija), ir 2018 m. liepos 20 d. *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai), įsigaliojusių 2018 m. liepos 27 d. (*Dz. U.*, 2018, 1443 pozicija; toliau – NTT įstatymas), 9a straipsnyje nustatyta:

„1. *Sejm* (Seimas) iš *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo išrenka penkiolika [NTT] narių bendrai ketverių metų kadencijai.

<...>

3. Bendra naujų [NTT] narių, išrinktų iš teisėjų tarpo, kadencija prasideda kitą dieną po jų išrinkimo. Ankstesnės kadencijos [NTT] nariai eina pareigas iki bendros naujų [NTT] narių kadencijos pradžios.“

- 14 NTT įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jei į teisėjo pareigas pretenduoja keli kandidatai, [NTT] nagrinėja ir įvertina visas pateiktas paraiškas bendrai. Tokiu atveju [NTT] dėl visų kandidatų priima nutarimą, jame pareiškia poziciją dėl pasiūlymo skirti į teisėjo pareigas pateikimo.“

- 15 NTT įstatymo 43 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Jeigu 37 straipsnio 1 dalyje nurodytą nutarimą ginčija ne visi procedūros dalyviai, jis tampa galutinis dėl tos dalies, kurioje išdėstytas sprendimas neteikti siūlymo skirti į teisėjo pareigas tų kandidatų, kurie nepateikė skundo, laikantis 44 straipsnio 1b dalies nuostatų.“

- 16 2017 m. gruodžio 8 d. Įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teismų tarybos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, 6 straipsnyje įtvirtinta pereinamojo laikotarpio nuostata suformuluota taip:

„[Konstitucijos] 187 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytų [NTT] narių, išrinktų pagal iki šiol galiojusius nuostatus, kadencija trunka iki dienos, einančios prieš pirmąją naujų [NTT] narių kadencijos dieną, tačiau ji neturi būti ilgesnė nei 90 dienų nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos, nebent dėl kadencijos pabaigos šis terminas pasibaigė anksčiau.“

- 17 NTT įstatymo 44 straipsnyje nustatyta:

„1. Procedūros dalyvis gali kreiptis į *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] dėl [NTT] nutarimo neteisėtumo, nebent atskirose nuostatose numatyta kitaip. <...>

1a. Individualiose bylose, susijusiose su skyrimu eiti *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, skundas gali būti pateiktas *Naczelny Sąd Administracyjny* [(Vyriausiasis administracinis teismas)]. Tokiais atvejais skundas *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] negalimas. Skundas *Naczelny Sąd Administracyjny* [(Vyriausiasis administracinis teismas)] negali

būti grindžiamas tuo, kad buvo neteisingai įvertinta kandidatų atitiktis kriterijams, į kuriuos atsižvelgta priimant sprendimą dėl siūlymo skirti eiti *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas teikimo.

1b. Jeigu 37 straipsnio 1 dalyje nurodytą nutarimą ginčija ne visi procedūros dalyviai, individualiose bylose, susijusiose su skyrimu eiti *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, šio nutarimo dalis, kurioje yra sprendimas teikti siūlymą skirti eiti *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, ir dalis, kurioje yra sprendimas neteikti siūlymo skirti eiti to paties teismo teisėjo pareigas, tampa galutinės tiems procedūros dalyviams, kurie nepateikė skundo.

<...>

4. Individualiose bylose, susijusiose su skyrimu eiti *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, jeigu *Naczelny Sąd Administracyjny* [(Vyriausiasis administracinis teismas)] panaikina [NTT] nutarimą neteikti siūlymo skirti eiti *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, tai prilyginama skundą pateikusių procedūros dalyvių kandidatūros patvirtinimui į laisvas *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, dėl kurių *Naczelny Sąd Administracyjny* [(Vyriausiasis administracinis teismas)] sprendimo priėmimo dieną [NTT] vykdoma procedūra dar nėra pasibaigusi, o jeigu tokia procedūra nevykdoma – į būsimas laisvas *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, apie kurias turi būti paskelbta.“

- 18 NTT įstatymo 44 straipsnio 1a dalis į šį straipsnį įtraukta 2017 m. gruodžio 8 d. Įstatymu, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teismų tarybos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, o 1b ir 4 dalys – 2018 m. liepos 20 d. Įstatymu, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai. Iki šių pakeitimų toje 1a dalyje nurodyti skundai pagal šio 44 straipsnio 1 dalį buvo teikiami *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas).
- 19 2019 m. kovo 25 d. sprendimu *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija) pripažino NTT įstatymo 44 straipsnio 1a dalį prieštaraujančia Konstitucijai, iš esmės motyvuodamas tuo, kad šioje 1a dalyje *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) suteikta jurisdikcija nėra pateisinama nei atitinkamų bylų pobūdžiu, nei šio teismo organizacinėmis savybėmis ar jo taikoma procedūra. Tame sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) taip pat nurodė, kad šis prieštaravimo Konstitucijai pripažinimas „neišvengiamai [lėmė] visų vykstančių teismo procesų, grindžiamų panaikinta nuostata, užbaigimą“.
- 20 Vėliau NTT įstatymo 44 straipsnis buvo pakeistas 2019 m. balandžio 26 d. *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teisėjų tarybos įstatymas ir Administracinių teismų santvarkos įstatymas) (*Dz. U.*, 2019, 914 pozicija), įsigaliojusiu 2019 m. gegužės 23 d. Nuo tada šio 44 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Procedūros dalyvis gali pateikti skundą *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] dėl [NTT] nutarimo neteisėtumo, nebent atskirose nuostatose numatyta kitaip. Individualiose bylose, susijusiose su paskyrimu eiti *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, skundo pateikti negalima.“

- 21 Be to, šio 2019 m. balandžio 26 d. įstatymo 3 straipsnyje numatyta, kad „[i]ndividualios bylos dėl skundų, pateiktų dėl [NTT] nutarimų, susijusių su skyrimu eiti *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, kurios yra iškeltos, bet nebaigtos nagrinėti iki šio įstatymo įsigaliojimo, pagal įstatymą yra nutraukiamos“.

Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas

- 22 Pagrindinei bylai taikytinos 2001 m. liepos 27 d. *Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas) (*Dz. U.*, Nr. 98, 1070 pozicija) redakcijos 69 straipsnyje nustatyta:

„1. Teisėjai išeina į pensiją, kai jiems sukanka 65 metai, išskyrus atvejus, kai ne anksčiau kaip likus 12 mėnesių ir ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams iki šio amžiaus pateikia [NTT] pareiškimą dėl pageidavimo toliau eiti teisėjo pareigas ir pagal kandidatams į teisėjo pareigas taikomas taisykles išduotą pažymą, patvirtinančią, kad sveikatos būklė leidžia toliau dirbti teisėjo darbą.

<...>

1b. [NTT] gali sutikti, kad teisėjas toliau eitų savo pareigas, jei galimybė toliau eiti šias pareigas atitinka teisėtą teisingumo vykdymo interesą arba svarbų visuomenės interesą, atsižvelgdama į racionalų bendrosios kompetencijos teismų darbuotojų naudojimą ir poreikius, kylančius dėl atskirų teismų darbo krūvio. <...>

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 23 2020 m. gruodžio 30 d. raštu *Sąd Okręgowy w K.* (K. apygardos teismas, Lenkija) teisėjas L. G. informavo NTT apie savo pageidavimą toliau eiti pareigas po 2021 m. birželio 12 d., t. y. po savo 65-ojo gimtadienio.
- 24 2021 m. vasario 18 d. nutarimu NTT nutraukė L. G. prašymo nagrinėjimą, konstatavusi, kad jis pateiktas pasibaigus Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 69 straipsnio 1 dalyje nurodytam naikinamajam terminui.
- 25 L. G. apskundė šį nutarimą *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas).
- 26 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Najwyższy (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych)* (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai [Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo] 69 straipsnio 1b dalies pirmas sakinys, pagal kurią teisėjo pareiškimo dėl pageidavimo toliau eiti pareigas sulaukus pensinio amžiaus veiksmingumas priklauso nuo kitos institucijos sutikimo?

2. Ar pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą draudžiamas toks nacionalinės teisės nuostatos aiškinimas, pagal kurį pavėluotai pateiktas teisėjo pareiškimas dėl pageidavimo toliau eiti teisėjo pareigas sulaukus pensinio amžiaus yra negaliojantis, neatsižvelgiant į termino praleidimo aplinkybes ir šio praleidimo reikšmę procedūrai dėl sutikimo leisti toliau eiti teisėjo pareigas?“

Procesas Teisingumo Teisme

- 27 Kadangi Komisija savo rašytinėse pastabose išreiškė abejonių, ar *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija, pateikusi šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, yra „teismas“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, Teisingumo Teismas pakvietė visas suinteresuotąsias šalis aptarti šį aspektą teismo posėdyje.
- 28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija 2022 m. lapkričio 3 d. nutartyje, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. lapkričio 4 d., nurodė įvairias aplinkybes, kurios, jos nuomone, patvirtina, kad ji turi tokį statusą. Be to, NTT ir Lenkijos vyriausybė taip pat pateikė panašią į šios institucijos pateiktą informaciją, kuri buvo aptarta Teisingumo Teismo posėdyje.
- 29 Galiausiai suinteresuotosioms šalims buvo suteikta galimybė po posėdžio pateikti papildomas rašytines pastabas dėl 2022 m. lapkričio 3 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusios institucijos nutartyje pateiktos informacijos. L. G., NTT, Belgijos ir Nyderlandų vyriausybės bei Komisija pasinaudojo šia galimybe.

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą

- 30 Komisija išreiškė abejonių, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija, šiuo atveju – *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija (toliau – Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija), sudaryta iš trijų teisėjų, – atitinka reikalavimus, kylančius iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, visų pirma susijusius su pagal įstatymą iš anksto įsteigto teismo egzistavimu, kurie keliami prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiai institucijai, kad ši turėtų „teismo“ statusą, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį.
- 31 Iš Komisijos rašytinių pastabų matyti, kad jos abejonės šiuo klausimu yra susijusios, pirma, su tuo, kad 2018 m. spalio 10 d. Lenkijos Respublikos Prezidentas paskyrė tris šią bylą nagrinėjančius Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos narius, remdamasis pasiūlymais, išdėstytais 2018 m. rugpjūčio 28 d. Nutarime Nr. 331/2018 (toliau – Nutarimas Nr. 331/2018), priimtame NTT, t. y. institucijos, dėl kurios nepriklausomumo trūkumo ne kartą buvo suabejota, be kita ko – keliuose naujausiuose Teisingumo Teismo sprendimuose. Antra, neginčijama, kad, kaip matyti, be kita ko, iš 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W. Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, toliau – Sprendimas *W. Ż.*, EU:C:2021:798), minėti paskyrimai įvyko, kai šis nutarimas buvo apskūstas *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas), o šis 2018 m. rugsėjo 27 d. nutartimi sustabdė jo vykdomąją galią.
- 32 Šiuo klausimu Komisija pažymi, kad 2021 m. lapkričio 8 d. Sprendime *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją* (CE:ECHR:2021:1108JUD004986819) (toliau – Sprendimas *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją*) Europos Žmogaus Teisių Teismas konstatavo, kad buvo pažeistas 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos

- konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas reikalavimas, susijęs su „pagal įstatymą sudarytu teismu“, nes per procedūrą, grindžiamą Nutarimu Nr. 331/2018, buvo paskirta dviejų sudėčių Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija, sudaryta iš trijų teisėjų. Ji priduria, kad vienos iš šių kolegijos sudėčių nariu buvo vienas iš teisėjų, posėdžiavusių šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusioje institucijoje.
- 33 Be to, Komisija nurodo, kad Teisingumo Teismui priėmus 2021 m. kovo 2 d. Sprendimą *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, toliau – Sprendimas *A. B. ir kt.*, EU:C:2021:153), *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) 2021 m. rugsėjo 21 d. sprendimu panaikino Nutarimą Nr. 331/2018.
- 34 L. G. ir Belgijos bei Nyderlandų vyriausybės iš esmės pritaria Komisijos išreikštoms abejonėms.
- 35 Šio sprendimo 28 punkte nurodytoje 2022 m. lapkričio 3 d. nutartyje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija savo ruožtu nurodė, kad 2018 m. rugsėjo 27 d. *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) nutartis, kuria sustabdytas Nutarimo Nr. 331/2018 vykdymas, nebuvo įteikta nei Lenkijos Respublikos Prezidentui, nei asmenims, kuriuos minėtame nutarime buvo siūloma skirti į Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos teisėjo pareigas, nes suinteresuotieji asmenys nebuvo šiame teisme nagrinėtos bylos šalys. Be to, 2018 m. rugsėjo 28 d. tariamai buvo paskelbta tik tos *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) nutarties rezoliucinė dalis, kurioje nurodyta, kad buvo sustabdytas tik Nutarimo Nr. 331/2018 „ginčijamos dalies“ vykdymas, o minėtos nutarties motyvai buvo paskelbti tik 2018 m. spalio 19 d., t. y. praėjus devynioms dienoms po suinteresuotųjų asmenų paskyrimo į pareigas.
- 36 Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusios institucijos teigimu, atsižvelgiant į nacionalines nuostatas, galiojusias tuo metu, kai skundas dėl Nutarimo Nr. 331/2018 buvo pateiktas *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas), nebuvo jokio pagrindo manyti, kad dėl tokio skundo galėtų būti kvestionuojami pasiūlymai dėl minėtu nutarimu NTT atrinktų kandidatų paskyrimo ar kad jis taps kliūtimi Lenkijos Respublikos Prezidentui juos paskirti. Iš tikrųjų pagal tuo metu galiojusios redakcijos NTT įstatymo 44 straipsnio 1b dalį, jei tokį nutarimą ginčydavo ne visi procedūros dalyviai, galutine ir vykdytina tapdavo ta jo dalis, kurioje išdėstyti pasiūlymai dėl skyrimo į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas. Be to, skiriant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusia institucija sudarančius teisėjus, dar nebuvo iškelta byla dėl galimo šios nacionalinės teisės nuostatos nesuderinamumo su Sąjungos teise pripažinimo, nes prejudiciniai klausimai šia tema Teisingumo Teismui buvo pateikti tik 2018 m. lapkričio 22 d. byloje *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo teismo teisėjų skyrimas – Skundas)*, C-824/18.
- 37 Kalbant apie 2021 m. rugsėjo 21 d. *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) sprendimą, pažymėtina, kad jame esą aiškiai nurodyta, kad jo pasekmės nesusijusios su prezidento aktų dėl skyrimo į atitinkamas teisėjo pareigas galiojimu ir veiksmingumu, nes tokiems aktams netaikoma teisminė kontrolė.
- 38 Galiausiai, kiek tai susiję su aplinkybe, kad atitinkami teisėjai buvo paskirti į Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegiją remiantis įgyvendinant NTT įstatymo 9a straipsnį paskirtos naujos sudėties NTT nutarimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija laikosi nuomonės, kad šios aplinkybės nepakanka, kad šiems teisėjams arba teisėjų kolegijai, kurioje jie posėdžiauja, galėtų būti priekaištaujama dėl nepriklausomumo stokos, kaip nurodyta Teisingumo Teismo ir *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) jurisprudencijoje.

- 39 Lenkijos vyriausybė ir NTT iš esmės pritaria prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusios institucijos pozicijai.
- 40 Remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, tam, kad įvertintų, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija yra „teismas“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį (o tai yra tik su Sąjungos teise susijęs klausimas), taigi ir tam, kad įvertintų, ar prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas, Teisingumo Teismas atsižvelgia į aplinkybių visumą, be kita ko, į tai, ar ši institucija yra įsteigta pagal įstatymus, ar ji nuolatinė, ar jos jurisdikcija yra privaloma, ar procesas joje grindžiamas rungimosi principu, ar ji taiko teisės aktus ir ar ji nepriklausoma (2022 m. kovo 29 d. Sprendimo *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 66 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 41 Teisingumo Teismas jau yra nurodęs, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) iš esmės atitinka nurodytus reikalavimus, ir šiuo klausimu pažymėjo: kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikia nacionalinis teismas, reikia preziumuoti, kad jis atitinka šiuos reikalavimus, neatsižvelgiant į jo faktinę sudėtį (šiuo klausimu žr. 2022 m. kovo 29 d. Sprendimo *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 68 ir 69 punktus).
- 42 Iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad per SESV 267 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo ir nacionalinio teismo funkcijų pasidalijimą, Teisingumo Teismui nepriklauso tikrinti, ar sprendimas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą buvo priimtas pagal nacionalines teismo veiklos organizavimo ir proceso taisykles. Taigi Teisingumo Teismas privalo laikytis valstybės narės teismo priimto sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, jeigu jis nepanaikintas pasinaudojant teisių gynimo priemonėmis, kurios gali būti numatytos nacionalinėje teisėje (2022 m. kovo 29 d. Sprendimas *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 70 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 43 Šiuo tikslu Teisingumo Teismas taip at atsižvelgia į tai, kad Sutartyse įtvirtintos teismų sistemos kertinis akmuo yra SESV 267 straipsnyje numatyta prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo procedūra; pagal šią procedūrą užmezgant dialogą tarp Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų teisėjų siekiama užtikrinti vienodą Sąjungos teisės aiškinimą, o kartu – jos nuoseklumą, visišką veiksmingumą, autonomiją ir galiausiai savitą Sutartimis sukurtos teisės pobūdį (2022 m. kovo 29 d. Sprendimas *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 71 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 44 Vis dėlto, kiek tai susiję su iš vieno teisėjo susidedančiu teismu, Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad šio sprendimo 41 punkte nurodyta prezumpcija galėtų būti nugincyta, kai valstybės narės arba tarptautinio teismo priimtas galutinis sprendimas lemtų išvadą, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas nėra nepriklausomas, nešališkas ir pagal įstatymą įsteigtas teismas, kaip jis suprantamas pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio antra pastraipa (2022 m. kovo 29 d. Sprendimas *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 72 punktas).
- 45 Šiuo klausimu iš pradžių reikia pažymėti, kad Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją* ir 2021 m. rugsėjo 21 d. *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) sprendimas, kuriais remiasi Komisija, yra priimti atitinkamai tarptautinio teismo ir valstybės narės teismo ir abu yra galutiniai. Be to, šie sprendimai konkrečiai susiję su aplinkybėmis, kuriomis, remiantis Nutarimu Nr. 331/2018, buvo paskirti Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos teisėjai.

- 46 Tokiomis aplinkybėmis šioje byloje tikslinga apsvarstyti, ar atsižvelgdamas į Europos Žmogaus Teisių Teismo išvadas ir vertinimus byloje *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją* dėl EŽTK 6 straipsnio 1 dalies, siejamus su tais, kuriuos 2021 m. rugsėjo 21 d. sprendime padarė *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas), Teisingumo Teismas, kuris vienintelis yra atsakingas už Sąjungos teisės aiškinimą, remdamasis savo paties jurisprudencija, turėtų manyti kad Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija, pateikusi jam prašymą priimti prejudicinį sprendimą šioje byloje, neturi iš anksto pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo statuso, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa, ir kad dėl to ši kolegija neatitinka šio sprendimo 40 punkte nurodytų reikalavimų, kad būtų galima ją laikyti „teismu“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį.
- 47 Visų pirma, kalbant apie Sprendimą *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją*, pažymėtina, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas jo 272–280 punktuose iš pradžių priminė savo jurisprudenciją, pagal kurią sąvoka „pagal įstatymą sudarytas teismas“, kaip ji suprantama pagal EŽTK 6 straipsnio 1 dalį, kurios tikslas – be kita ko, apsaugoti teisminę valdžią nuo bet kokios netinkamos išorinės įtakos, kylančios visų pirma iš vykdomosios valdžios, bet taip pat iš įstatymų leidžiamosios ar net iš pačios teisminės valdžios, apima teisėjų skyrimą reglamentuojančių nacionalinių taisyklių, kurios turi būti suformuluotos nedviprasmiškai, laikymąsi. Jis taip pat pažymėjo, kad pagal šią jurisprudenciją ši sąvoka labai glaudžiai susijusi su „nepriklausomumo“ ir „nešališkumo“ garantijomis, kaip tai suprantama pagal EŽTK 6 straipsnio 1 dalį. Tokiems reikalavimams bendra tai, kad jais siekiama užtikrinti pagrindinių teisinės valstybės ir valdžių padalijimo principų laikymąsi, todėl bylą nagrinėjant „pagal įstatymą įsteigto teismo“ reikalavimo požiūriu turi būti sistemingai tikrinama, ar tariamas pažeidimas konkrečioje byloje yra toks rimtas, kad pakenkė šiems principams ir atitinkamo teismo nepriklausomumui.
- 48 Grįsdamas savo išvadą dėl EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pažeidimo šioje byloje, Europos Žmogaus Teisių Teismas sprendimo *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją* 281–338 punktuose iš esmės pažymėjo, kad atitinkamos sudėties Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos narių paskyrimai buvo atlikti akivaizdžiai pažeidžiant pagrindines nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis reglamentuojama teisėjų skyrimo procedūra. Šią išvadą jis grindė, be kita ko, įvairiais *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) priimtais sprendimais, t. y. 2019 m. gruodžio 5 d. šio teismo Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegijos sprendimu ir minėto teismo Civilinių bylų kolegijos, Baudžiamųjų bylų kolegijos ir Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegijos 2020 m. sausio 23 d. priimtu bendru nutarimu, kurie abu buvo priimti po 2019 m. lapkričio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982), taip pat 2019 m. gegužės 21 d. nutartimi, kuria tas pats nacionalinis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą byloje, kurioje priimtas Sprendimas *W. Ż.*
- 49 Šiuo klausimu, viena vertus, kaip matyti iš Sprendimo *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją* 309–312 ir 320 punktų, Europos Žmogaus Teisių Teismas pažymėjo, kad nėra pakankamų naujos NTT sudėties, suformuotos įgyvendinus NTT įstatymo 9a straipsnį, nepriklausomumo nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios garantijų. Iš to jis padarė išvadą, kad atitinkamų teisėjų paskyrimas į Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegiją remiantis Nutarimu Nr. 331/2018 įvyko pažeidžiant konstitucinius NTT veikimo principus, kaip antai valdžių padalijimo ir teismų nepriklausomumo principus, todėl šie teisėjai negali būti laikomi nepriklausomais ir nešališkais.

- 50 Kita vertus, Europos Žmogaus Teisių Teismas Sprendimo *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją* 321–338 punktuose rėmėsi tuo, kad Lenkijos Respublikos Prezidentas paskyrė minėtus teisėjus, nepaisydamas aplinkybės, kad *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) 2018 m. rugsėjo 27 d. nutartimi sustabdė Nutarimo Nr. 331/2018, kuriame pateikti pasiūlymai dėl šių asmenų skyrimo į pareigas Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijoje, vykdydamą.
- 51 Pastaruoju klausimu iš Sprendimo *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją* ir ypač jo 330 bei 338 punktų matyti, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas, be kita ko, nusprendė, jog tokiomis aplinkybėmis atlikti paskyrimai reiškia, kad vykdomoji valdžia iš esmės neigė teisminės valdžios autoritetą, nepriklausomumą ir reikšmę, taip pat sąmoningai siekė užkirsti kelią veiksmingam teisingumo vykdymui, todėl jie turėjo būti laikomi šurkščiu EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pažeidimu ir buvo akivaizdžiai nesuderinami su teisinės valstybės principu.
- 52 To paties sprendimo 331–333 punktuose šis teismas taip pat pabrėžė, kad nagrinėjamu atveju šio pažeidimo rimtumas dar akivaizdesnis atsižvelgiant į Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijai suteiktą įgaliojimų esminę svarbą ir jautrumą.
- 53 Nors tiesa, kad iš šešių Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos sudėtyje buvusių teisėjų, nagrinėjusių bylas, dėl kurių buvo priimtas Sprendimas *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją*, tik vienas įeina į šios kolegijos, pateikusios šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, sudėtį, vis dėlto iš šio sprendimo motyvų aiškiai matyti, kad Europos Žmogaus Teisių Teismo atlikti vertinimai vienodai taikomi visiems šios kolegijos teisėjams, kurie į ją buvo paskirti analogiškomis aplinkybėmis, ypač remiantis Nutarimu Nr. 331/2018.
- 54 Antra, kalbant apie 2021 m. rugsėjo 21 d. *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) sprendimą, reikia pažymėti, kad šiuo sprendimu, priimtu jau priėmus Sprendimą *A. B. ir kt.*, šis nacionalinis teismas panaikino Nutarimą Nr. 331/2018, įskaitant jo dalį, kurioje pasiūlyta skirti pirmesniame punkte nurodytus teisėjus, visų pirma remdamasis išvadomis ir vertinimais, kurie iš esmės sutampa su Sprendime *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją* ir šio sprendimo 48 punkte nurodytuose *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) sprendimuose pateiktomis išvadomis ir vertinimais.
- 55 Savo 2021 m. rugsėjo 21 d. sprendimo 7.1–7.6 punktuose *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) taip pat konstatavo, pirma, kad dėl NTT įstatymo 44 straipsnio pakeitimų, padarytų šio sprendimo 18 punkte nurodytais 2017 m. gruodžio 8 d. ir 2018 m. liepos 20 d. įstatymais, pirmiausia tapo neveiksmingos iki tol buvusios teisinės gynybos priemonės, taikytos dėl NTT nutarimų, kuriais siūlyti kandidatai į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas. Antra, jis pažymėjo, kad nors jam buvo pateikta nemažai tokio pobūdžio skundų, tas pats 44 straipsnis vėliau buvo dar kartą iš dalies pakeistas šio sprendimo 20 ir 21 punktuose paminėtu 2019 m. balandžio 26 d. įstatymu, kuriuo buvo užkirstas kelias teikti tokius skundus ateityje, ir kad pastarajame įstatyme buvo numatyta, jog dėl to *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) nebaigtos nagrinėti bylos bus galutinai nutrauktos.
- 56 Dėl šių teisės aktų pakeitimų *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) nusprendė, kad, vertinant jų faktinį ir teisinį kontekstą, jais akivaizdžiai siekta neleisti teismui išnagrinėti, koku mastu įvairių veiksmų visuma galėjo lemti tai, kad naujos sudėties NTT siūlymu į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) neseniai paskirti teisėjai neatitiko reikalavimų, kylančių iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, o 2019 m. balandžio 26 d. įstatymu atliktu

- pakeitimų atveju – neleisti Teisingumo Teismui priimti sprendimo šiuo klausimu. *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) taip pat laikėsi nuomonės, kad tokios aplinkybės galėjo prisidėti prie bylų šalių sisteminių abejonių dėl to, ar taip paskirti teisėjai atitinka šiuos reikalavimus.
- 57 Kaip matyti iš 2021 m. rugsėjo 21 d. sprendimo 7.5 ir 7.6 punktų, vertindamas pirmesniame punkte paminėtas teises ir faktines aplinkybes, kuriomis buvo atlikti minėti teisės aktų pakeitimai, *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) nurodė veiksnį visumą. Šiuo klausimu šis teismas pirmiausia pažymėjo, kad priėmus 2017 m. gruodžio 8 d. įstatymą buvo sutrumpinta tuo metu pareigas ėusių NTT narių kadencija ir pertvarkyta šios institucijos sudėtis, todėl labai padidėjo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios įtaka jai. Antra, jis pažymėjo, kad NTT sudėtis pakeista tuo metu, kai buvo planuojama artimiausiu metu užpildyti labai daug darbo vietų *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas). Trečia, jis nurodė, kad esama abejonių ir skaidrumo trūkumo, susijusių su naujosios NTT narių skyrimo procedūros vykdymo sąlygomis, ir konstatavo, kad, atsižvelgiant tiek į faktinę šios institucijos sudėtį, tiek į jos faktiškai vykdomą veiklą, ji nustojo būti nepriklausoma nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios. Ketvirta, jis priminė, kad šio sprendimo 55 punkte nurodyti teisės aktų pakeitimai buvo susiję tik su NTT nutarimais, kuriais siūlomi kandidatai į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjus, o ne su nutarimais, kuriais siūlomi kandidatai į kitų nacionalinių teismų teisėjus.
- 58 Atsižvelgiant į paties Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamos su Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa, aiškinimo, šio sprendimo 47–57 punktuose aprašyti Europos Žmogaus Teisių Teismo išvados ir vertinimai byloje *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją* ir *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) išvados ir vertinimai 2021 m. rugsėjo 21 d. sprendime lemia išvadą, kad dėl to, kaip buvo paskirti šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusios Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos teisėjai, ši kolegija neturi iš anksto pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo statuso, kaip tai suprantama pagal minėtas Sąjungos teisės nuostatas, todėl ji nėra „teismas“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį.
- 59 Šiuo klausimu reikia priminti neatsiejamus ryšius, kurie pagal Chartijos 47 straipsnio antrą pastraipą pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, tikslais egzistuoja tarp teisėjų nepriklausomumo bei nešališkumo garantijų ir teisės kreiptis į pagal įstatymą iš anksto įsteigtą teismą (2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje iš anksto įsteigtas teismas)*, C-562/21 PPU ir C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 55 punktas).
- 60 Konkrečiai dėl teisėjų skyrimo procedūros Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad, atsižvelgiant į esminį šios procedūros poveikį geram teisminės valdžios veikimui ir teisėtumui demokratinėje teisės viršenybe grindžiamoje valstybėje, tokia procedūra neišvengiamai yra neatsiejama sąvokos „pagal įstatymą įsteigtas teismas“, kaip ji suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį, dalis, nes teismo nepriklausomumas, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, vertintinas, be kita ko, pagal tai, kaip šio teismo nariai buvo paskirti (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje pagal įstatymą įsteigtas teismas)*, C-562/21 PPU ir C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 61 Remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, norint užtikrinti pagal Sąjungos teisę reikalaujamas teismų, kuriems pavesta aiškinti ar taikyti Sąjungos teisę, nepriklausomumo ir nešališkumo garantijas būtina, kad egzistuotų taisyklės, be kita ko, dėl teismo sudėties ir jo narių

- skyrimo, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (Sprendimo *W. Ż.* 109 ir 128 punktai bei juose nurodyta jurisprudencija). Šis teismų nepriklausomumo reikalavimas, kuris neatsiejamas nuo teismo paskirties, yra pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę apsaugą ir teisingą bylos nagrinėjimą esmė, o ši teisė ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų teisinės valstybės vertybės, išsaugojimo garantas (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų drausmės tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 58 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 62 Šiuo klausimu iš pradžių reikėtų priminti, kad Sprendime *W. Ż.* Teisingumo Teismas, nagrinėdamas bylą, susijusią su sprendimu, kurį priėmė vienas Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos teisėjas, nusprendė, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad tokia kolegijos sudėtis negali būti laikoma iš anksto pagal įstatymą įstatymu nepriklausomu ir nešališku teismu, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jeigu iš visų sąlygų ir aplinkybių, kuriomis vyko šio vienintelio teisėjo skyrimo procedūra, matyti, kad jis buvo paskirtas akivaizdžiai pažeidžiant pagrindines taisykles, kurios yra sudedamoji atitinkamos teismų sistemos steigimo ir veikimo dalis, ir kad pažeidžiamas visos tos procedūros rezultatas, taip sukeliant teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl atitinkamo teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo.
- 63 Nagrinėjamu atveju pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Sprendimo *W. Ż.* 146 punkto ir atsizvelgiant į atitinkamai šio sprendimo 49 ir 57 punktuose nurodytus Europos Žmogaus Teisių Teismo ir *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) vertinimus, prie tokių sąlygų ir aplinkybių priskiriama tai, kad Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos teisėjai, kurie kreipėsi į Teisingumo Teismą šioje byloje, į šią kolegiją buvo paskirti naujos sudėties NTT, sudarytos įgyvendinant NTT įstatymo 9a straipsnį, siūlymu. Minėtame 146 punkte Teisingumo Teismas, kaip ir kiti du teismai, šiuo klausimu konkrečiau nurodė, kad kai kurių buvusios NTT narių, kurie pagal Konstitucijos 187 straipsnio 3 dalį šias pareigas turėjo eiti ketverius metus, kadencija buvo sutrumpinta ir kad pagal minėtą 9a straipsnį visus penkiolika NTT narių, turinčių teisėjų statusą, kuriuos anksčiau rinkdavo jų kolegos, į naująją NTT išrinko *Sejm* (Seimas), o tai reiškia, kad 23 iš 25 šią instituciją sudarančių narių buvo paskirti Lenkijos įstatymų vykdomosios ir leidžiamosios valdžios arba priklauso vienai ar kitai iš šių valdžių.
- 64 Tiesa, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad vien ta aplinkybė, jog tokią instituciją, kaip nacionalinė teismų taryba, dalyvaujančią teisėjų skyrimo procedūroje, daugiausia sudaro įstatymų leidėjo parinkti nariai, negali sukelti abejonių dėl pagal įstatymą iš anksto įsteigto teismo statuso ir per šią procedūrą paskirtų teisėjų nepriklausomumo. Vis dėlto pagal šią jurisprudenciją kitaip yra tuo atveju, kai ši aplinkybė kartu su kitomis svarbiomis aplinkybėmis ir sąlygomis, kuriomis šie nariai buvo parinkti, kelia tokių abejonių (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje pagal įstatymą įsteigtas teismas)*, C-562/21 PPU ir C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 74 ir 75 punktus bei juose nurodytą jurisprudenciją).
- 65 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau ne kartą pabrėžė, kad šio sprendimo 63 punkte nurodyti teisės aktų pakeitimai įvyko tuo pat metu, kai 2017 m. gruodžio 8 d. įstatymu buvo įtvirtinta esminė *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) reforma, be kita ko, apėmusi dviejų naujų kolegijų, t. y. Drausmės bylų kolegijos ir Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos, įsteigimą šiame teisme bei *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus sumažinimą. Kaip pažymėjo ir *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) savo 2021 m. rugsėjo 21 d. sprendime, šie pokyčiai įvyko tokiu metu, kai buvo pranešta, kad netrukus

- Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) turės būti užimta daug atsilaisvinusių ar naujai įsteigtų teisėjų darbo vietų (šiuo klausimu žr. 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų drausmės tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 106 ir 107 punktus bei juose nurodytą jurisprudenciją ir Sprendimo *W. Ż.* 150 punktą).
- 66 Antra, taip pat dera atsižvelgti į tai, kad taip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) *ex nihilo* įsteigtai Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijai, kurios visi teisėjai buvo paskirti naujos sudėties NTT siūlymu, kaip nurodyta Aukščiausiojo Teismo įstatymo 26 straipsnio 1 dalyje ir kaip Europos Žmogaus Teisių Teismas pažymėjo Sprendime *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją*, buvo priskirta jurisdikcija nagrinėti ypač jautrias bylas, kaip antai ginčus dėl rinkimų ir ginčus, susijusius su referendumų rengimu, kitas viešosios teisės bylas, įskaitant išvardytąsias toje nuostatoje, ar ypatinguosius skundus dėl bendrosios kompetencijos teismų arba kitų *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) kolegijų priimtų galutinių sprendimų panaikinimo.
- 67 Trečia, svarbu pabrėžti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 17 ir 18 punktų, atliekant šio sprendimo 63 punkte nurodytus teisės aktų pakeitimus pirmiausia buvo iš esmės pakeistos NTT įstatymo 44 straipsnyje įtvirtintos taisyklės dėl teisminių teisių gynimo priemonių, kuriomis galima skųsti NTT nutarimus, kuriais siūlomi kandidatai į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjus.
- 68 Paprašytas pareikšti poziciją dėl tokio pobūdžio pakeitimų Teisingumo Teismas atkreipė dėmesį į problemiškas nuostatas, kuriomis panaikinamas iki tol egzistavusių tokio pobūdžio teisminių teisių gynimo priemonių veiksmingumas, ypač kai tų pakeitimų priėmimas, vertinamas kartu su kitais svarbiais elementais, apibūdinančiais teisėjų skyrimo į aukščiausiąjį nacionalinį teismą procedūrą atitinkamomis nacionalinėmis teisinėmis ir faktinėmis aplinkybėmis, gali teisės subjektams sukelti sisteminio pobūdžio abejonių dėl per šią procedūrą paskirtų teisėjų nepriklausomumo ir nešališkumo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *A. B. ir kt.* 156 punktą).
- 69 Pirmiausia Teisingumo Teismas, kaip ir *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) 2021 m. rugsėjo 21 d. sprendime, šiuo klausimu pažymėjo, kad toks skundas, koks numatytas NTT įstatymo, iš dalies pakeisto 2017 m. gruodžio 8 d. ir 2018 m. liepos 20 d. įstatymais, 44 straipsnio 1a–4 dalyse, yra visiškai neveiksmingas, taigi tik sudaro teisminių teisių gynimo priemonių įvaizdį. Paskui jis pabrėžė, kad pastaraisiais įstatymais nustatyti apribojimai taikomi tik skundams, pateiktiems dėl NTT nutarimų, kuriuose siūlomos kandidatūros eiti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, o NTT nutarimams dėl kandidatūrų eiti teisėjo pareigas kituose nacionaliniuose teismuose pateikimo savo ruožtu taikoma anksčiau galiojusi bendra teisminės kontrolės tvarka. Galiausiai Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šie teisės aktų pakeitimai, kaip jau buvo nurodyta šio sprendimo 65 punkte, buvo atlikti prieš pat naujos sudėties NTT nusprendžiant dėl kandidatūrų, pateiktų siekiant užimti daug paskelbtų laisvomis arba naujai įsteigtų teisėjų darbo vietų *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) (šiuo klausimu žr. Sprendimo *A. B. ir kt.* 157, 162 ir 164 punktus).
- 70 Ketvirta, Sprendimo *W. Ż.* 138 ir 139 punktuose Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad, kai bylą, dėl kurios priimtas šis sprendimas, nagrinėjęs Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos narys buvo paskirtas remiantis Nutarimu Nr. 331/2018, *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas), nagrinėjęs skundą dėl šio nutarimo panaikinimo, 2018 m. rugsėjo 27 d. nutarė sustabdyti jo vykdymą. Ta pati aplinkybė, kurią pabrėžė ir Europos Žmogaus Teisių Teismas byloje *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją*, susiklostė ir skiriant tris šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusius Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos sudėties narius.

- 71 Tiesa, kad šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija 2022 m. lapkričio 3 d. nutartyje nurodė, jog 2018 m. rugsėjo 27 d. *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) nutartis nebuvo įteikta nei NTT nutarimu Nr. 331/2018 atrinktiems kandidatams į Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos teisėjo pareigas, nei Lenkijos Respublikos Prezidentui, nes jie neturėjo *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) tuo metu nagrinėtos bylos šalies statuso. Ji taip pat tvirtino, kad pastarosios nutarties motyvai nebuvo iš karto paskelbti viešai.
- 72 Vis dėlto, kaip nagrinėjamu atveju patvirtinta L. G. ir Komisijos Teisingumo Teismui pateiktoje informacijoje ir kaip matyti iš Europos Žmogaus Teisių Teismo vertinimų Sprendime *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją*, tuo metu, kai trys prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikę teisėjai buvo paskirti Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijos nariais, nebuvo galima nežinoti, ypač Lenkijos Respublikos Prezidentui, kad šio nutarimo galiojimas buvo sustabdytas *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) priimta galutine nutartimi.
- 73 Taigi nagrinėjamus paskyrimus atliekant skubos tvarka, nelaukiant, kol bus susipažinta su 2018 m. rugsėjo 27 d. *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) nutarties motyvais, remiantis Nutarimu Nr. 331/2018, nors jo vykdymas buvo sustabdytas šia nutartimi, buvo šiurkščiai pažeistas valdžių padalijimo principas, būdingas teisinės valstybės veikimui (šiuo klausimu žr. Sprendimo *W. Ż.* 127 punktą), kaip nusprendė ir Europos Žmogaus Teisių Teismas Sprendime *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją*.
- 74 Penkta, nors *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) gavo skundą dėl Nutarimo Nr. 331/2018 panaikinimo ir sustabdė jo nagrinėjimą, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą byloje *A. B. ir kt.* (C-824/18), Lenkijos teisės aktų leidėjas priėmė šio sprendimo 20 ir 21 punktuose minėtą 2019 m. balandžio 26 d. įstatymą.
- 75 Dėl šiuo įstatymu padarytų pakeitimų Teisingumo Teismas Sprendimo *A. B. ir kt.* 137 ir 138 punktuose jau nusprendė, kad, ypač vertinant kartu su visomis kitomis šio sprendimo 99–105 ir 130–135 punktuose nurodytomis aplinkybėmis, šie pakeitimai rodo, jog Lenkijos įstatymų leidžiamoji valdžia nagrinėjamu atveju veikė turėdama konkretų tikslą – užkirsti kelią bet kokiai galimybei atlikti NTT nutarimų dėl siūlymų skirti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjus teisminę kontrolę; kaip matyti iš šio sprendimo 56 punkto, tai vėliau 2021 m. rugsėjo 21 d. sprendimu patvirtino *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas).
- 76 Galiausiai, šešta, reikia atsižvelgti į tai, kad Nutarimas Nr. 331/2018 buvo panaikintas *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas) 2021 m. rugsėjo 21 d. sprendimu, ir tai, kaip visų pirma matyti iš šio sprendimo 10 punkto, buvo padaryta atsižvelgiant į šio sprendimo 55–57 punktuose nurodytas išvadas ir vertinimus. Nors tiesa, kad, kaip 2022 m. lapkričio 3 d. nutartyje pabrėžė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija, šio 2021 m. rugsėjo 21 d. sprendimo padariniai nesusiję su prezidento aktų dėl skyrimo į atitinkamas teisėjo pareigas galiojimu ir veiksmingumu, vis dėlto reikia priminti, kaip tai padarė Europos Žmogaus Teisių Teismas Sprendimo *Dolińska-Ficek ir Ozimek prieš Lenkiją* 288 punkte, kad pagal Konstitucijos 179 straipsnį aktas, kuriuo NTT siūlo kandidatą skirti į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo pareigas, yra būtina sąlyga, kad tokį kandidatą į šias pareigas galėtų paskirti Respublikos Prezidentas (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų drausmės tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 101 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 77 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad visi šio sprendimo 47–57 ir 62–76 punktuose nurodyti sisteminiai ir individualūs požymiai, apibūdinantys trijų teisėjų, pateikusių prašymą priimti prejudicinį sprendimą šioje byloje, paskyrimą į Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegiją, rodo, kad ši kolegija nėra iš anksto pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa. Iš tikrųjų visi šie požymiai gali teisės subjektams sukelti pagrįstą abejonių dėl to, ar suinteresuotieji asmenys ir kolegija, kurioje jie posėdžiauja, yra atsparūs išorės veiksniams, visų pirma tiesioginei ar netiesioginei nacionalinės įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios įtakai, ir dėl jų neutralumo kai susikerta interesai. Taigi minėti veiksniai gali lemti tai, kad šie teisėjai ir ši institucija nebus laikomi nepriklausomais ir nešališkais, o tai gali sukelti grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams.
- 78 Šiomis aplinkybėmis šio sprendimo 41 punkte priminta prezumpcija turi būti laikoma paneigta, ir dėl to reikia konstatuoti, jog atitinkamos sudėties Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija, kuri pateikė Teisingumo Teismui šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, nėra „teismas“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, todėl šis prašymas turi būti pripažintas nepriimtiniu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 79 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Sąd Najwyższy (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych) (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija, Lenkija) 2021 m. spalio 20 d. nutartimi pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas.

Parašai.